نیا

خانه | دانستنی‌ها | هنری | تماس با ما

پیشینه ی هنر سفالگری در ایران

نسرین یاوری | ۲ خرداد ۱۳۹۴ | هنری | بدون دیدگاه

هنر سفالگری مهارت و زیبایی ساخت ظروف سفالی (سفالینه ها) و اشیای دیگر از گل پخته است. ساخت سفالینه قدمت هزاران ساله دارد و از دوران پیش از تاریخ تا کنون در نواحی سکونت انسان یافت شده و همراه با نوع زندگی انسان با تحول همراه بوده است.

ساکنین بین النهرین نزدیک به ۱۰۰۰۰ سال پیش به کشاورزی مشغول شدند و ظروف سفالین سرخرنگ بدست آمده از آن دوران نمایانگر ابزار زندگی آنها مهارتها، ذوق و هنری است که در تهیه آنها بکار می بردند.

نقشه محوطه های باستانشناسی ایران

اهمیت سفالینه ها و هنر سفالگری نزد باستانشناسان

علم باستان‌شناسی به کشف مدارک تاریخی و تعبیر و تفسیر این مدارک می پردازد. سفال که یکی از قدیمی ترین ساخته های دست بشر است در گذر زمان همراه با تحولات تاریخی و

جو...

آخرین پست ها | محبوب ترین پست

گلبانی – راهنمای نگهداری از گل و گیاه
۲۱ فروردین ۱۳۹۴

تاریخچه گیاه سیب زمینی
۱۶ بهمن ۱۳۹۳

گیاه شناسی
۱۶ فروردین ۱۳۹۴

کشت گیاه این ویترو
۲۱ فروردین ۱۳۹۴

هرس فرم درختان میوه
۲ اردیبهشت ۱۳۹۴

برچسب‌ها

آجر لعابی | آبیاری گل و گیاه
بادرنجبویه | این ویترو
با غ هنر ایران | باستانشناسی

اجتمایی از نظر منطقه تولید، جنس، شکل، رنگ، نقش، تکنیک ساخت و موارد مصرف اهمیت دارد. تغییرات سفالهای به جا مانده از دوران های بسیار دور مرتبط با سکونت در فلات ایران، تمایز اقوام را ممکن ساخته است، به طوری که در جوامع شمال «سفال خاکستری»، جوامع غربی «سفال نخودی» و در تمدن ایلام «سفال منقوش» ساخته می شده است. ایجاد نقش روی این ظروف، در ابتدا در سطح بیرونی ظرف و متعاقباً در سطح داخلی مشاهده شده است. بیشتر این ظروف به شکل کاسه، کوزه های پایه دار، لیوان و ظروفی شبیه به حیوانات است.

نقش بز – سفال سرخ – پیش از تاریخ

سفالینه پایه دار منقوش: گیان – لرستان

سفالگر پیش از تاریخ با خطوط ساده به نقاشی اشکال، جانوران و انسان بر ظروف سفالی

باغ گیاه شناسی
تغذیه گل و گیاه تحقیقات سیب زمینی
جنین سماتیکی تنوع ژنتیکی
خاک باغچه حشره مفید
درختان میوه خوراک سیب زمینی
ریزازدیاد کلونی رز ایرانی راکلت
سس کاری سس پنیر زنبق کمانی
سیب زمینی بذری سفالینه
فتوسنتز سیب زمینی خوراکی
فوندوی سیب زمینی
قواعد رشد رویشی درخت
نام علمی لعاب فیروزه ای
نگهداری از گل و گیاه
نیشکر نگهداری ژرم پلاسم
هنر اسلامی هرس فرم درختان میوه
پاپریکا هنر سفالگری
پودر سیب زمینی پتانسیل ژنی
کارل لینه پوره سیب زمینی
گیاه شناسان گیاه سیب زمینی
گیاه چای گیاه شناسی

می پرداخته است. مطالعات باستانشناسی نشان می دهد هنرمند آن زمان، با خطوط موّاج موازی درون یک دایره و مستطیل، به آب و مثلثی که سطح آن چارخانه بندی شده، به کوه و مربعی که با خطوط افقی و عمودی تقسیم شده و خطوط موّاج در آن کشیده شده، احتمالاً به زمین زراعی اشاره کرده و روی ظروف نقوش جانورانی شامل بز، قوچ، گوزن، گاو، پرندگان را ترسیم نموده است،

نقوش به کار رفته نخست شامل اشکال هندسی و سپس نقش جانوران چون بز، قوچ، اسب، گاو، پلنگ،گراز، آهو، خرگوش, ماهی و پرندگان مانند غاز ، لک لک ، مرغابی بوده در دوره بعد نقوش و خطوط به عواملی در زندگی و اعتقادات اختصاص یافته است.

هماهنگی استادانه نقش و خطوط در سفالینه پیش از تاریخ

یکی از مناطق تاریخی مورد کاوش، گنج دره در استان کرمانشاه است که یافته های آن به هزاره ی هشتم پیش از میلاد تعلق دارد. در محلی به نام غار کمربند در مازندران، ظرف سفالی متعلق به دوران نوسنگی شناخته شده که از نوع سفال بسیار نرم که در حرارت پائین پخت می شده است. در غار دیگری در نزدیکی همین غار، به نام غار هوتو سفالی پیدا شده که شباهت زیادی به سفال منطقه چشمه علی در شهر ری دارد.

خمره منقوش پیش از تاریخ, سیلک- کاشان

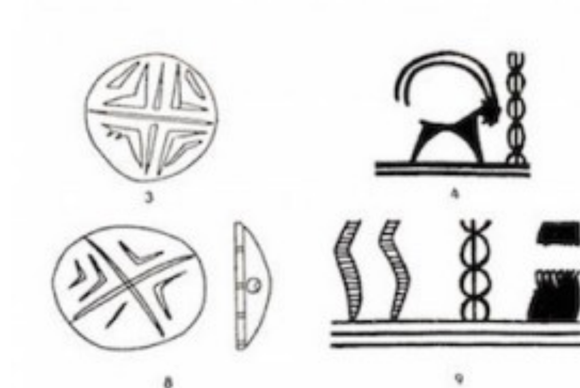
آبخوری به شکل اسب، سفالینه پیش از تاریخ

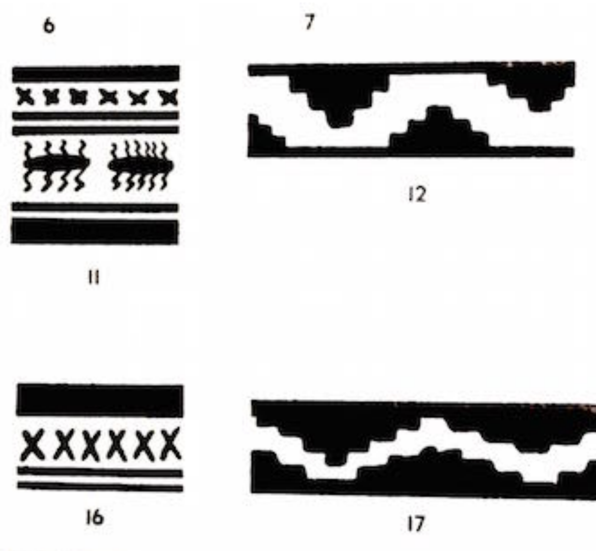
آبخوری سفالی پیش از تاریخ در ایران

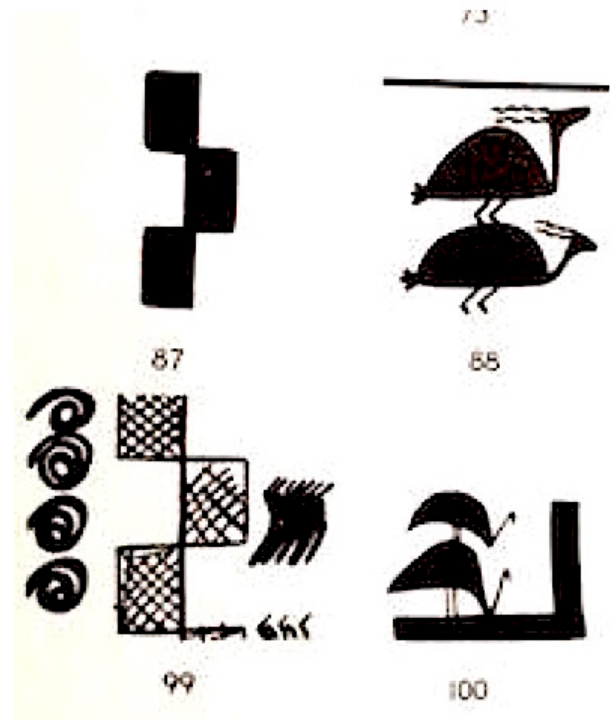
ابریق سفالی به شکل قوچ، پیش از تاریخ -غرب ایران

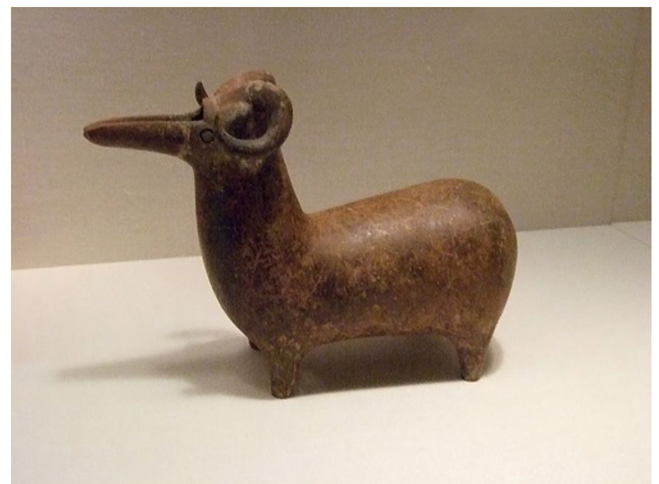
تشابه نقوش و اشکال، مناطق گیان- لرستان (بالا) و سیلک-کاشان (پایین)

تشابه نقوش و اشکال، مناطق گیان- لرستان (بالا) و سیلک-کاشان (پایین)

تشابه نقوش سفالینه ها مناطق: تل باکون- فارس (بالا)، سیلک – کاشان(پائین)

سفالینه پیکره ای به شکل قوچ – املش

در محوطه های باستانشناسی در چشمه علی نزدیک تهران، تپه سیلک نزدیک کاشان و تپه زاغه در نزدیکی قزوین سفالینه هایی کشف شده که با دوره اول تفاوت دارد و متعلق به هزاره های ششم و پنچم پیش از میلاد شناخته شده اند. ماده مورد استفاده برای ساخت آنها خاک رس، کاه و ذرات گیاهان متفاوت است که چسبندگی داشته و سخت بوده است. اما از آنجا که نمی توانستند حرارت را کنترل کنند رنگ ثابتی بدست نمی آمده است. رنگ این سفال ها

از خاکستری به خاکستری تیره و سیاه و حتی سبز مشاهده شده و در اشکال محدود شامل کاسه هایی با قاعده مقعر و حجم مدور بوده است. رنگ داخلی ظروف سرخرنگ و نقوش هندسی روی آنها وجود دارد.

هنر سفالگری در ایران پیش از اسلام

یافته های باستانشناسی در چهار منطقه مهم سفالگری در ایران کوههای زاگرس (لرستان)، جنوب دریای خزر (گیلان و مازندران) شمال غرب (آذربایجان) و جنوب شرق (سیستان و بلوچستان) به علاوه منطقه ی کویری ایران نشان داده است که در هزاره ی هشتم پیش از میلاد سفالگری در این مناطق جریان داشته است.

نقوش پرندگان و جانوران- سفالینه پیش از تاریخ – شوش

سفالهای شوش نه تنها شامل خود شوش است بلکه سفالینه هایی که از تپه موسیان در ۱۶۰ کیلومتری شوش و از سومر و تل حلف در عراق و از شمال غربی هندوستان و بلوچستان، یا از فلات ایران در تپه گیان و تپه حصار و تورنگ تپه و سیلک، یا در قسمت شرق تا آنائو که در ترکستان است جزو این طبقه و سفالهای شوش نامیده می‌شود. سفالهایی که بنام شوش اول معروف است متعلق به ۳۵۰۰ تا در حدود ۲۵۰۰ پیش از میلاد مسیح است.

باستان شناسان تعداد زیادی ظروف سفالی و اشیاء دیگر در منطقه ای از مشرق ایران تا عراق و از قفقاز تا دره سند را از زیر خاک بیرون آوردند. سفالهای پیش از تاریخ که در این منطقه وسیع پیدا شده در شیوه و سبک ساخت تقریبا با مختصر تغییر یکنواخت و در سطح فنی بطرز اعجاب انگیزی پیشرفته است. نخستین نمونه های آن از شوش که اولین سکونت گاه بود بدست آمده است.

سفالینه پیش از میلاد- لرستان

گیان- نهاوند -نیمه دوم هزاره پیش از میلاد

از هزاره پنجم پیش از میلاد، ساکنان تپه سیلک، تپه حصار، تپه گیان و دیگر تپه های باستانی، به ساخت ظروف سفالین منقوش می پرداختند.

ابریق سه دهانه پیش از تاریخ -غرب مرکزی

سفالینه پایه دار منقوش به تصویر متحرک، شهر سوخته

پیدایش چرخ سفالگری

نمونه های کشف شده در سیلک – کاشان نشان می دهد که تا پیش از اختراع چرخ در هزاره چهارم پیش از میلاد، هنر سفالگری با کنترل حرارت پخت با ظرافت بیشتر دقت بیشتر و در اشکال متنوع تر مهارت بیشتری نسبت به گذشته پیداکرده و تزئینات آنها شامل شکل جانوران و گلها نیز بوده است.

اما با اختراع چرخ پیشرفتی در ساخت ظروف به اشکال منظم و شکل قرینه و با ارتقاء کیفیت همراه است. در این دوره ابتدا چرخ کند گردش و سپس چرخ های تند گردش ساخته شدند. سفالینه های چرخ ساخت پیشرفته زیادی در نقاط مختلف ایران پیدا شده که نمایانگر مراودات و ارتباطات اقتصادی و فرهنگی میان اقوام آن روزگار است.

ظروف سفالی چرخ ساخت ایران، دوران پیش از تاریخ

در هزاره سوم پیش از میلاد در مناطق باستانی یانیک تپه در اردبیل، تورنگ تپه در گرگان، تپه حصار در دامغان سفال خاکستری و از اواسط هزاره دوم پیش از میلاد، سفال خاکستری براق در فلات ایران گسترش یافت. ظرافت و پیشرفتی تکنیکی در ساخت و پخت و تزیین سفالینه، شناسائی شده است.

در هزاره دوم پیش از میلاد ظروف مصرفی شامل کاسه و پارچ ساده بدون تزئینات به رنگهای خاکستری، خاکستری تیره، سرخ و قهوه ای و برخی دارای اشکال هندسی یافت شده است. زیباترین ظروف متعلق به این دوره، با اشکال جانوران و انسان هستند که عمدتاً در گیلان: مارلیک، املش و کالورز کشف شده اند. برخی از این سفال ها برای مصارف خانگی و برخی در مراسم مذهبی به کار می رفته که نوع مصرف از شکل آنها قابل شناسایی است. ساخت این طروف تا نیمه هزاره اول پیش از میلاد ادامه داشته است. در تپه قبرستان دشت قزوین نمونه های مشابه سیلک و تپه عصار نزدیک دامغان کشف شده که همه متعلق به این دوره هستند.

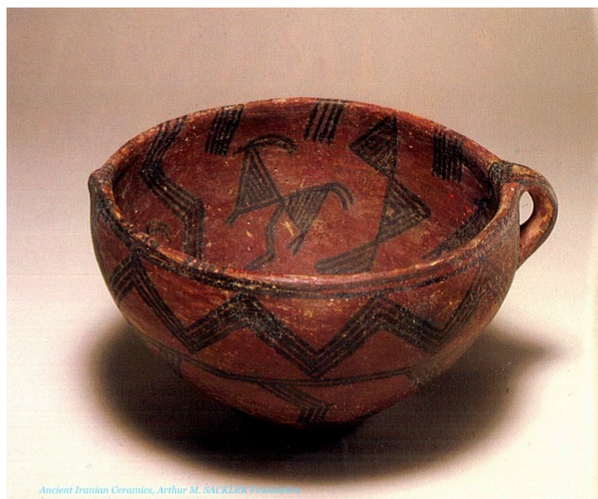
نقش زنان در گسترش هنر سفالگری

از اوایل هزاره اول پیش از میلاد، باستانشناسان نمونه هایی از ظرفهای سفالی ساخته شده در فلات مرکزی ایران را در مناطق کوهستانی زاگرس و نمونه هایی از ظروف تپه گیان و گودین تپه یا ظروف منقوش فارس و خوزستان را در مناطق کوهستانی زاگرس بدست آوردند. این شواهد نشان می دهد از آنجایی که زنان عمده ترین تولید کنندگان سفال بوده اند زمانی که به قبایل متعلق به همسران خود مهاجرت می کردند تکنیک ساخت ظروف سفالی و تزیین

محل زندگی خود را به مناطق دیگر منتقل می کردند.

خمره سفالی با نقش بز، پیش از تاریخ- جیرفت

کاسه سرخ با نقش بز برنگ سیاه، اواخر هزاره پنجم- اوایل هزاره چهارم

سفالگری در دوران مادها و هخامنشیان

اطلاعات از دوره مادها محدود است. در کاوشهای تپه نوش جان در ملایر تعداد زیادی ظرف کشف شده وگفته می شود در دست بررسی قرار دارد. در بیستون، مناطقی از کردستان در زیویه نیز نمونه هایی از این دوره بدست آمده است. یکی از مهمترین نو آوری های سفالگری در این زمان بوجود آمدن ظروف سرامیک است.

استفاده از لعاب در ایران در معبد چغازنبیل بر روی آجر های لعاب دار به قرن سیزدهم پیش از میلاد می رسد.

لعاب دادن با ظهور هخامنشیان در قرن ششم پیش از میلاد با پیشرفتهای زیاد همراه شد.

ظروف ساده ی ظریفتر بسیار پیشرفت داشته و اشکال جدید جام شاخی شکل مشاهده شده ظروف نقشدار و طرح سفالینه ها تکامل پیدا کرده است. برخی اشکال اولیه هچنان باقی مانده که همان طرح های جانوران است که روی دسته های ظرف کار می شده وجنبه ی پیکرنگاری داشته است. در این دوران تکنیکهایی که در کار سفالگری بکار برده می شد مشابه کار روی فلز است. در این زمان بود که لعاب وارد فلات ایران شده است.
کاوشهای انجام شده در محوطه ی تخت جمشید نشان می دهد که پوشش دیوارها از آجر های لعابی و دارای تزئینات با اشکال جانوران و سربازان بوده است.

سفالگری در دوران پارت ها

آثار به جای مانده از این قوم در محوطه های باستانشناسی در کنگاور، شهر قومیس، والیران، اکباتانا، دشت گرگان، گیلان و سیستان نشان می دهد که هنر سفالگری در این دوره در مناطق مختلف یکنواخت بوده و از انواع متعلق به سوریه و بین النهرین متمایز است.
سفالینه های ساده و لعابدار یافت شده است که سفالینه ساده به دو گروه خاکستری و سرخ ساخته می شده که شاید بیشتر مورد مصرف داشته است. انواع خاکستری شامل پیاله های کوچک، خمره های بزرگ با کف مقعر و بدون تزئین و نوع سرخ شامل کاسه و پارچ و تابوت های سفالی به شکل خمره های بزرگ از نوع خاکستری بوده و لبه برگشته داشته است. برخی از ظروف سرخ این دوره از جنس نازکتر ساخته می شده و با ضربه به صدا در می آمده که به Clinky معروف است. در دوران پارتها ساخت ظروف با اشکال جانوران همچنان دیده می شود و به رنگهای خاکستری، سرخ و گاهی چرمی ساخته می شده اند.
یکی از دست آوردهای دوره پارت، لعاب قلیایی است. این ظروف متأثر از فرهنگ شرق-دور تولید می شده اند و اشکال آنها شباهت به کار برنز امروزی چین دارد. این ظروف همگی دارای تزئینات و اغلب خطوط هستند. در این دوره تغییرات اعتقادی، منجر به ساخت تابوت های سفالی نیز شده است،

سفالگری در دوران ساسانیان

در دوره ساسانیان هنر سفالینه های دوره پارت ها ادامه می یابد اما با دو تغییر همراه است ۱- ظروف خاکستری ۲- تابوتهای سفالی دیگر ساخته نمی شود. ظروف عادی همان سفالینه های بزرگ سرخ از نوع خمره ها، کوزه، انواع کاسه دارای لبه بلند و برگشته اما حالا سطح آنها دارای نقوش با خطوط موجدار، هندسی، گلها و گاهی نوشته های با خط پهلوی هستند.
از این ظروف در تخت سلیمان، غوبیره نزدیک کرمان و تخت نصر در استان فارس پیداشده است.

سفالگری دروه اسلامی در ایران

۱- دوره اول اسلامی (پس از ساسانیان قرون ۱۱- ۹

میلادی)

۲- دوره میانه اسلامی (سلجوقیان و مغولها قرون ۱۵-۱۱ میلادی)

۳- دوره متأخر اسلامی (صفویه تا به امروز قرون ۲۱-۱۶ میلادی)

ظرف لعاب فیروزه ای- قرن ۱۳ میلادی

سفالگری در دوره پس از ساسانیان

در دوره اولیه اسلام، سفالگری در همان زمینه پارتها و ساسانیان ادامه داشت نمونه های آن در زنجان، آمل، ساری پیدا شده است. ظرفها بدون لعاب که در قالب فشاری آراسته و تزیین می شده و یا ظرفهایی با لعاب آبی یا فیروزه ای بوده که با قالبهای فشاری از خاک رس بی لعاب ساخته و پیش از پختن ظرف با کنده کاری تزیین می شده است. در دوره اولیه سفالگری، ظرفهای چینی که از چین آورده شده بودند سبب تشویق هنرمندان ایرانی گردیدند به طوری که در تقلید از چینی های سبک تانگ آنقدر پیشرفت کردند که در نظر اول قابل تشخیص نیست.
این دوره با کشف دوباره دوره لعاب مینایی مشخص می گردد.

آشوریها در قرن هشتم پیش از میلاد مسیح، برای بدست آوردن رنگ سفید کدر، اکسید روی را در لعابهای سربی خود به کار برده اند. این ماده در آجرهای لعابی شوش و تخت جمشید که در قرن پنجم پیش از میلاد ساخته شده است وجود داشته است.
لعاب جدید رنگ کاملا سفید داشت، مصرف گل رس سفید را از بین برد. این تکنیک از ایران به سرعت به تمام کشورهای اسلامی تا اسپانیا گسترش یافت. در همین دوره پایه و اساس سفال های اسپانیایی – آفریقایی جزیرهٔ اسپانیایی مایورکا و سپس به ایتالیا آمد و

به نام ماجولیکا معرفی شد. از ایتالیا به آلمان و هلند و انگلستان برده شد و در هلند و انگلستان به نام چینی دلفت (شهر هنر چیتی سازی) معروف شد.

نمونه ظرف لعابدار دوره اسلامی

تنگ ۸۰۰ ساله- کاشان

سه نوع رنگ مینایی وجود دارد :

۱- رنگ مینایی طلایی ساده روی زمینه سفید. ۲- رنگ مینایی جگری در زمینه سفید یا مخلوط با سایر رنگها.
۳- رنگ مینایی چند رنگ با درخشندگی فلز مس یا نقره، و اگر روکش آن بسیار نازک باشد، رنگ مینایی زرد، قهوه ای یا زیتونی بر زمینه سفید.رنگ مینایی در زمان سلجوقیان و ایلخانیان در کاشان به اوج تکامل خود رسید.

سفالگری دوره میانه اسلام

سفالگری در دوران سلجوقی

در زمان سلجوقیان (۱۰۳۷ – ۱۱۴۷ میلادی) ایران به یکپارچگی رسید و جهش چشمگیری در تمام هنرها، صنایع و علوم پدید آمد.
با اینکه سلجوقیان در اصل ترک بودند اما به روش زندگی ایرانی رو آوردند. سفالگری در این دوره عصر طلایی چینی سازیست. در این دوره حکاکی، برجسته کاری، شبکه سازی، قلمزنی رنگ زیر یا روی لعاب، مطلا کاری و میناکاری به کار گرفته شده و به نظر می رسد استاد سفالگر از هنر نقاشان و طراحان بهره مند بوده است. لعاب زرین فام این دوره از شاهکارهای هنری محسوب می شود و از شهرت جهانی برخوردار است.

قدح منقوش کاشان- دوره اسلامی

در این دوره تکنیکی برای ساخت یک ترکیب خمیر نرم اختراع شد که به کارگیری لعاب قلیائی را آسان می کرد.
دانه های دُر کوهی و خمیر شیشه ای لعاب قلیایی را به خاک رس اضافه می کردند که پس از پختن رویهً نیمه شفاف و سختی بدست می آمد.این ماده در قرن هجدهم در اروپا به عنوان خمیر نرم چینی شناخته شده بود.

برای بدست آوردن لعاب شفاف با اکسید قلع کار می کردند. بدنه ظروف سبکتر شد و مشابه ظروف چینی سانگ وارداتی که بسیار مورد توجه بود، ساخته می شد. شهر ری، کاشان، جرجان (نام شهر قدیم) و نیشابور مهمترین مراکز تولید سفالینه بود. لعابهای دیگری که عموماً در لعاب های قلیایی به کار رفته عبارتنداز: فیروزه ای روشن، سبز روشن، یشمی، سرخ ارغوانی و زرد ملایم که اغلب آرایه زر هم به آن افزوده می شد.

ظرف با پوشش لعاب آبی و نقوش سیاهرنگ، دوره اسلامی

سفالگری در دوران ایلخانی

در سالهای ۱۲۲۱- ۱۲۲۰ میلادی، در پی حمله مغولان به ایران، مناطق وسیعی از این سرزمین بویژه شهر ری، نیشابور و جرجان به نابودی کشیده شد. شهر کاشان پس از ویرانی به سرعت بازسازی شد وتولید سفال ادامه یافت. ایلخان ها بزودی از بقیه حکام مغول مستثنی شدند و یک سلطنت مستقل در ایران نخست به پایتختی مراغه و سپس تبریز تشکیل دادند. آنها به اسلام گرویدند و زبان و فرهنگ و رسوم ایرانیان را پذیرفتند و در فرن ۱۳ میلادی بازسازی و عمارت را آغاز کردند.

سفال لعاب فیروزه ای با نقش ماهی, تقلید از چین- قرن ۱۴ میلادی

سفالگری در دوران تیموری

حمله ی تیمور به ایران در سال ۱۳۹۳ میلادی موجب نابودی شهر های زیادی از جمله جرجان، اصفهان، شیراز و کرمان شد. برخی هنرمندان به سمرقند، پایتخت تیموری برده شدند. در دوره سلطنت شاهرخ (۱۴۴۷- ۱۴۴۰ میلادی)
دوره شکوفایی مجدد هنر ایرانی بویژه معماری آغاز شد. اهمیت کمتری به هنر سفالگری داده شد و صنایع فلز و اسلحه سازی رونق گرفت.
در اواخر دوره ایلخانی و اوایل دوره تیموری، نفوذ هنر سفالگری دوران سلجوقی ادامه یافت که با ادامه دوره تیمور با رکود روبرو شد.

سفالگری در دوره متأخر اسلامی

سفالگری در دوران صفویه

در سال ۱۵۰۱، میلادی پس از ۸۵۰ سال فرمانروایی بیگانگان، شاه اسماعیل سلطنت صفویه را بنیاد نهاد و در زمان شاه عباس بزرگ (۱۵۸۷ -۱۶۲۰ میلادی) که خود خود صنعتکار و بازرگانی باهوش بود، استادان فن را جمع کرد و دراصفهان یا پیرامون آن جای داد و کارگاههای صنعتی بیشماری بنیاد نهاد.

در این دوران در واقع با رنسانس هنر سفالگری همراه بود و بسیاری از تکنیکهای قدیمی دوباره به کار گرفته شد. خود شاه عباس خود علاقه زیادی به ظروف زیبای چینی داشت و نمونه های زیادی نیز جمع آوری نمود که این مجموعهً در آرامگاه خانواده شیخ صفی در اردبیل نگهداری می شود.

بشفاب منقوش ۴۰۰ ساله, تبریز- هنر صفوی

شاه عباس ۳۰۰ سفالگر چینی را برای آموزش به ایران دعوت کرد . رهبر این عده فردی بوده که با نام "من او هر" در داستانهای افسانه ای ایران از او یاد شده است.

در این دوران نه تنها هنر سفالگری احیا شد بلکه نو آوری های این دوره باعث شد که ظروف با ظرافت، سبکی و شفافیت نزدیک به کار چین ساخته شود و به عنوان سر آغاز شکوفایی هنر ایرانی- اسلامی تبدیل گردد.

بشفاب منقوش متعلق به قرن ۱۷ میلادی – اصفهان

دوران پس از صفویه بدقت مورد بررسی قرار نگرفته است و اطلاعات قابل توجهی در دست نیست.

با تغییر پایتخت از اصفهان به شیراز و سپس به تهران، هنرمندان نیز جا بجا شدند. در قرن ۱۹ و ۲۰میلادی هنرمندان سفالگر و کاشیکار در زمینه هنر معماری و کاشی سازی فعالیت داشته اند.

مراکز مهم سفالگری در ایران امروز

سفالگری در لالجین همدان

لالجین یکی از شهرهای شهرستان بهار در استان همدان به دلیل برخورداری از خاک رسی مناسب به صورت یکی از مراکز عمده ساخت سفال و سرامیک ایران و جهان به شمار می رود و به عنوان مرکز تولید سفال و سرامیک خاور میانه شناخته شده است. سفالینه های لالجین شامل انواع ظروف تزئینی و مصرفی است.سفالهای این منطقه بدون نقش و با لعاب یکدست به بازار عرضه می‌شود. از نظر خاک و نوع لعاب نسبتاً مرغوبتر از سایر نقاط ایران است. رنگ لعابهایی که در همدان ساخته می‌شود اغلب لاجوردی، آبی، سرمه ای، حنائی، زرد، سبز، فیروزه‌ای و قهوه‌ای است. سفالهای لالجین بیشتر چرخکار است اما کارهای قالبی به روشهای فشاری و دوغابی نیز انجام می شود و گاهی تزئینات به روش کنده، بریده و افزوده روی بدنه های خام انجام می شود.

سفالگری در میبد یزد

سفالگری در میبد با خاک سفید انجام می‌شود. سطوح سفال را با لایه ای از خاک سفید خالص‌تر که ترکیباتش در هر منطقه فرق می کند و به صورت دوغاب درمی آید، می‌پوشانند و سپس با رنگهای متنوع نقاشی می‌کنند و با لعاب شفاف بی رنگ پوشانیده و می پزند. نقوش روی سفالهای میبد اصطلاحاً خورشید خانم نامیده می‌شود و تصویر گلهای تزئینی و ماهی و پرنده نیز بکار می رود . تکنیک ساخت سفالهای میبد چرخکاری و همچنین ریخته گری دوغابی است.

سفالگری در کلپورگان

هنرسفالگری در مناطق باستانی بلوچستان به عصر پارینه سنگی و پیش از تاریخ می‌رسد. در شهر سوخته در ۳۲۰۰ سال پیش از میلاد تولید سفال بسیار چشمگیر بوده است. تولیدات سفالهای کلپورگان شباهت بسیاری به سفالهای به دست آمده از کاوشهای باستان شناسی در هزاره سوم پیش از میلاد دارد. شاید بارزترین وجه تمایز سفال کلپورگان با سایر موارد مشابه طریقه ساخت این سفال است که همچنان براساس الگوهای قدیمی و باستانی ساخته می‌شود. روش ساخت این نوع سفال، موسوم به روش لوله ای (فتیله ای) است. این سفال بدون لعاب و با نقوشی سیاه رنگ تزیین می‌شود. سفالگری در کلپورگان کار زنان است و مردان فقط کارهای سنگین مثل آوردن خاک از معادن و آماده کردن گل را انجام می‌دهند. کار ساختن سفال با دست انجام می‌گیرد و ندرتاً از چرخ دستی نیز کمک می گیرند.

سفالگری در شهوار میناب

تولید سفال در شهوار میناب به مرحله پیش از اختراع چرخ پایی تعلق دارد و یادآور شیوه تولید در دنیای باستان است. محصول کارگاه های سفالگری بومی این روستا ظرف های ذخیره آب است که جهله نامیده می‌شود. ساخت «جهله» با روش ساده چرخکاری است. شکل و طرح چرخهای سفالگری در شهوار مربوط به حدود ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد است.

سفالگری در مند گناباد

ظروف مند گناباد که اکثراً بصورت قاب و قدح است دارای حاشیه های ساده روی لبه ظرف و نقوش کوچک پرنده و گل و برگ تزئینی در وسط آن است.همچنین در بسیاری از نمونه ها تمام سطح داخلی یا خارجی و یا هر دو را از نقوش پرنده و گل و برگ پر می کنند.

سفالگری در تبریز و زنوز

زنوز دارای یک نوع خاک سفید است. در این منطقه سرویس های زیبای غذاخوری، گلدان، پایه آباژور، شمعدان، سرویس چایخوری، قاب و قدح و مجسمه جانوران ساخته می‌شود. سفال های آن به دو صورت ساده و منقوش عرضه می گردد.

سفالگری در قم

در شهر قم مهره‌های فیروزه ای رنگ تولید می‌شود. این پیشه مهره سازی یکی از بازماندگان حقیقی صنعت سفالسازی ۶۰۰۰ ساله در این منطقه است . ساختن و سوراخ کردن مهره ها توسط کارگران جوان کارگاه انجام می‌شود. این مهره ها پس از خشک شدن در لعاب قلیایی اکسید مس فرو می برند که پس از پخت به رنگ فیروزه ای در می آیند .ساخت این مهره ها منحصراً در قم انجام می شود.

سفالگری در مازندران

رنگ سفال ها ی اخرایی منطقه مازندران بدلیل وجود ترکیبات آهن در گل این منطقه است. روش تولید با استفاده از چرخهای برقی و پایی انجام می شود. بیشتر ظروف در کلاگر محله جویبار به صورت شبکه‌بری (مشبک) تولید می‌شوند همچنین، تولید مکانیزه سفال سقف (بام پوش) انجام می شود.

سفالگری در گیلان

در بیشتر نقاط گیلان سفالگری سنتی و بیشتر ظروف کاربردی ساخته می‌شود. مهمترین ظرف سفالی منطقه به نام (گمج) که در اندازه های یک مرغی و سه مرغی و همچنین به شکلهای دسته دار، درپوش دار و با لعابی سبز تولید می‌شود.

سفالگری در سمنان

استان سمنان یکی از مراکز سفالگری ایران محسوب می‌شود و سفالگران بسیاری در شهرهای سمنان، شاهرود، گرمسار و دامغان فعالیت می‌کنند. بیشتر آنها در شهرستان سمنان متمرکز هستند. روش کار آنان چرخکاری، قالبی (فشاری و دوغابی) و ساخت سفالهای دست ساز است.

سفالگری در ساوه

ساوه یکی از مراکز مهم سفالگری در دوران سلجوقیان بوده است. امروزه چند کارگاه سفالگری سنتی (چرخکاری) و قالبی، به تولید سفال در ساوه فعال هستند.
سفالگری در شهرضا
در شهرضا کاسه و بشقاب، سرویس چایخوری، گلدان، زیر سیگاری، شمعدان، لیوان و غیره تولید می شود. سفالهای این منطقه به صورت منقوش در سبک های متنوع است.

منابع مورد استفاده در تهیه متن:

ایرانیان اولین سفالگران تاریخ

http://www.vestanews.ir/تاریخچه-ی-هنر-سفالگری-در-ایران/

Art of Pottery in Iran 2010 Firouzeh Mirrazavi

The Comparative Stratigraphy of Early Iran 1972 by Donald E. Mc Clown

www.mahfouzi-museum.com

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Persian-Potteries-17th-Century-Isfahan.jpg#/media/File:Persian-Potteries-17th-Century-Isfahan.jpg

The Ceramics of Ancient Iran by Trudy Kawami- Arthur M. SACKLER Foundation

http://collections.vam.ac.uk/item/O88418/ewer-unknown/

12

مطلب مرتبطی وجود ندارد.

افزودن یک نظر

نشانی ایمیل شما منتشر نخواهد شد. بخش‌های موردنیاز علامت‌گذاری شده‌اند *

نام :*

ادرس ایمیل:*

سایت اینترنتی:

نظر:*

ارسال متن شما